

VERLIES

‘We waren
elkaars
beste
vrienden’

CORNALD MAAS IN GESPREK MET ACTRICE **KITTY COURBOIS** (70)
OVER DE ACTEUR **JOOP ADMIRAAL**.

Joop ontmoette ik al eind jaren vijftig – hij zat op de toneelschool in Amsterdam, ik in Arnhem. Bij hem en Ramses Shaffy wilde ik horen, ik beschouwde hen als je-van-hét, en het is er ook van gekomen: ik vertrok naar de hoofdstad om bij de Nederlandse Comedie te spelen. Mooi waren ze, Joop en Ramses, met een passie voor de poëzie van het bestaan: Joop kon prachtig gedichten van Hans Lodeizen voordragen. Toch was het contact met hem nog niet intensief. Joop was schuchter, als hij mij op het dek van mijn woonboot, recht tegenover Carré, zag zitten zei hij in het voorbijgaan schuw ‘dag-dag’.

Pas heel veel later, toen we in 1987 beiden werden aangenomen bij Toneelgroep Amsterdam, beleefde de lange incubatietijd een ware explosie. Van meet af aan waren we elkaars beste vrienden. We deden alles samen: we speelden samen, deelden dezelfde kleedkamer, leerden samen teksten, voerden ellenlange gesprekken in de kroeg, belden elkaar meerdere keren per dag op, en dan vroeg

Joop waar ik was, en wees hij me op de dingen die ik niet moest vergeten – hij was punctueel en efficiënt, ik chaotisch. We zorgden voor elkaar, we pasten op elkaar, we waren onafscheidelijk, als broer en zus, of als man en vrouw: collega’s en vrienden zagen ons als een ouder echtpaar, en dat waren we ook wel. Hoogtepunt werden de wekelijkse bezoeken aan Ramses, op zondag in het Sarphatius, waar we onze levens bespraken. Na afloop kookte Jaap voor ons, Joops man, van wie ik ook al zo verschrikkelijk veel houd.

Joop was ijdel en bescheiden tegelijk, hij leek sloom maar was eigenzinnig, hij beschikte ook over de scherpte om met allure te kunnen roddelen – we hebben heel wat afgelachen. Tegelijkertijd was hij ook mild en geduldig, en werd hij nooit kwaad: ik vroeg hem vaak om raad, en dan stelde hij me gerust. Joop was altijd nieuwsgierig naar jonge mensen die hij adviseerde – hij nam me mee als nieuwe talenten eindexamenvoorstellingen speelden. Als acteur wist hij, anders dan ik, precies welke rollen geschikt voor hem waren en

Boven: een krantenknipsel uit de tijd dat Kitty Courbois en Joop Admiraal bij Toneelgroep Amsterdam speelden. Links: Kitty en Joop vlak voor zijn dood.

welke niet. Prachtig was hij in *Sonic Boom*, een voorstelling waarin we speelden toen we eigenlijk al gepensioneerd waren maar door Ivo van Hove waren gevraagd om toch bij Toneelgroep Amsterdam te blijven. Joop danste een prachtige dans, en er was ook een scène waarin hij doodgaat en weer opstaat, zijn silhouet op de vloer achterlatend. En ik, vrouw van de taal, ga dan naar hem op zoek, en kan hem niet vinden – een lugubere voorspelling voor het werkelijke leven, achteraf gezien.

Zijn dood, nu twee jaar geleden, kwam voor mij totaal onverwacht. Ik had opnamen voor een tv-serie achter de rug, waarin ik nota bene een zekere Joop speelde, zette mijn gsm aan, luisterde een bericht van Jaap af: 'Ik wil je snel spreken in verband met de dood van Joop.' Geschokt ben ik de tram uitgestapt en meteen naar hun huis gegaan – het huilen hield niet op. Joop was in bad overleden aan een hartaanval, zo bleek. Later herinnerde ik me dat hij er af en toe over geklaagd had: dat hij zo moe was, dat hij zo'n last had van zijn benen, dat hij steeds meer begon te trillen. Maar ik sprak hem tegen, en deed het af als hersenspinsels.

Vorig jaar ben ik samen met Jaap naar hun huis op het Griekse eiland Amorgos gegaan. We hebben Joop eindeloos herdacht, in vrolijke

'Joop kon met allure roddelen, en was ijdel en bescheiden tegelijk'

en weemoedige gesprekken, we slenterden langs de plekken waar hij graag kwam, we lachten om zijn eigenaardigheden – 'Geld zát zeg, kóm', imiteerde Jaap hem dan. Joop had tekeningen gemaakt hoe het huis moest worden afgebouwd – inmiddels is het in zijn geest voltooid. Het lied *Sagapo*, 'Ik hou van je', van een door hem geliefde Griekse zangeres werd op zijn crematie gedraaid en kan ik nog altijd niet horen.

'Waar is Joop?', vroeg ik Jaap laatst, en toen zei hij: 'Hoezo? Joop is gewoon dood!' Maar waar is zijn as?, bedoelde ik – ik vind het jammer dat er geen plek is om hem op te zoeken. Geregeld ga ik naar Zorgvlied waar dierbaren begraven liggen, en dat maakt me rustig, en doet me de betrekkelijkheid van het leven inzien. Jaap zegt dat Joop steeds verder weg raakt, ik voel de aanwezigheid van Joop nog altijd heel dicht bij me. Woedend was ik laatst, toen bleek dat hij op een publiciteitsfoto van Toneelgroep Amsterdam was weggegomd – alsof hij binnen dat gezelschap niet nog steeds, op een bepaalde manier, een rol van betekenis speelt. Joop is in mijn leven nog steeds dagelijks aanwezig, en daarin verschilt hij van anderen die me in de loop van de jaren ontvallen zijn. Ja, er is altijd veel dood op mijn pad geweest: mijn ouders stierven jong, een broer, vrienden en ex-geliefden zijn er niet meer. Ik ben altijd gefascineerd geweest door de dood: mijn zusje is vijf jaar ouder dan ik, redeneerde ik als kind, dus zij zal gelukkig eerder sterven. Ik zou niet weten wat je ermee opschiet, dat dierbaren doodgaan – niks, veronderstel ik, de dood is hardvochtig. Joop, Ramses en ik zeiden elke zondag tegen elkaar: 'Hoe is het mogelijk dat wij er alle drie nog zijn?' – en aan die idylle is nu een eind gekomen. Toch wil ik graag honderdhoppelop of zoiets worden: naarmate de jaren vorderen word ik banger voor de dood. Steeds vaker ook denk ik de laatste tijd: zo, wie is de volgende? En sinds de dood van Joop, zo onverwacht en hartverscheurend, denk ik nu ook: misschien ben ik het zelf wel." ●